

Sygn. akt III USK 330/21

POSTANOWIENIE

Dnia 2 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania D. B. i G. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W.

z udziałem S. Sp. z o.o. w W.

o odpowiedzialność członka zarządu za zobowiązania spółki,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 2 marca 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołujących się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 18 sierpnia 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z dnia 18 sierpnia 2020 r., zmienił wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 12 czerwca 2019 r., w ten sposób, że oddalił odwołania D. B., G. B. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w W. z dnia 19 stycznia 2017 r., stwierdzających ich odpowiedzialności za zaległości płatnika S. Sp. z o.o. w W. (dalej Spółka) z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne.

W sprawie ustalono, że D. i G. B. pełnili funkcję członków zarządu w spółce „S.” Sp. z o.o. w okresie objętym treścią zaskarżonych decyzji, a spółka nie regulowała składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, Fundusz P. i Fundusz G.. Egzekucja należności okazała się bezskuteczna.

Istota sporu sprowadzała się do ustalenia, czy odwołujący się powinni ponieść odpowiedzialność za zobowiązania Spółki z tytułu nieopłaconych składek. W tym zakresie odwołujący się wskazywali, że w momencie sprzedaży Spółka posiadała wierzytelność na sumę 424.073,25 zł. Pierwsza część tej kwoty (212.036,63 zł) została przez P. S.A. uiszczona już po nabyciu Spółki przez P. B.. Wnioskodawcy, próbując uwolnić się od odpowiedzialności subsydiarnej za zaległości składkowe, powoływali się jedynie na okoliczności dotyczące wierzytelności Spółki S. Sp. z o.o. względem P. S.A. Nie wykazali żadnego innego mienia, z którego egzekucja umożliwiłaby zaspokojenie należności podatkowych Spółki.

W ocenie Sądu odwoławczego, w świetle licznych zobowiązań finansowych i stale pogarszającej się sytuacji majątkowej Spółki brak było mienia, które pozwoliłoby zaspokoić należności składkowe. Spółka, na żadnym z etapów postępowania, nie dysponowała wierzytelnością „pewną”, zdolną realnie pokryć jej zobowiązania publicznoprawne z tytułu nieopłaconych składek. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, wnioskodawcy nie wykazali również w toku postępowania, że we właściwym czasie złożyli wniosek o ogłoszenie upadłości lub w tym czasie zostało otwarte postępowanie restrukturyzacyjne albo zatwierdzono układ w postępowaniu o zatwierdzenie układu, jak również, że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło bez ich winy.

Skargę kasacyjną wywiódł pełnomocnik odwołujących się, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazywał na jej oczywistą zasadność oraz na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego: (-) czy wskazanie wierzycielowi wierzytelności zbytej w drodze czynności prawnej stanowiącej czynność sprzeczną z ustawą lub co najmniej w stosunku do której, wierzyciel może żądać uznania jej za czynność bezskuteczną w stosunku do niego z wykorzystaniem skargi pauliańskiej, stanowi wystarczające wskazanie mienia, z którego wierzyciel może uzyskać zaspokojenie, stosownie do art. 116 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa? (-) czy egzekucja przeprowadzona z pominięciem prowadzenia czynności zmierzających do wyegzekwowania tak wskazanego mienia może

być uznana za bezskuteczną w rozumieniu art. 116 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie może być przyjęta do merytorycznego rozpoznania.

W pierwszej kolejności należy zaznaczyć, że równoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) co do zasady wyklucza możliwość twierdzenia o oczywistej zasadności skargi, jeżeli sporna wiązka koncentruje się w obrębie tych samych podstaw prawnych. Inaczej mówiąc, albo jest tak, że w sprawie są istotne wątpliwości prawne, wobec czego jej rozstrzygnięcie nie jest oczywiste albo nie ma żadnych wątpliwości tego rodzaju, a występują rażące uchybienia wytknięte w skardze, świadczą o jej oczywistej zasadności.

Zagadnienie bezskuteczności egzekucji jest aktualnie dostatecznie wyjaśnione w judykaturze Sądu Najwyższego. Stąd brak podstaw do przyjęcia, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne. Szeroko ten wątek wyjaśnia uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2009 r., I UZP 4/09 (OSNP 2009 nr 23-24, poz. 319 z glosą R. Sadlika, Prawo Spółek z 2010 nr 4, s. 50-54). W uchwale wskazano, że bezskuteczność egzekucji z majątku spółki może być stwierdzona wyłącznie w postępowaniu w sprawie egzekucji należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, poprzedzającym wydanie decyzji o odpowiedzialności członka zarządu spółki za te należności. Również, w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego nie ulega wątpliwości, że wskazanie mienia, o którym mowa w art. 116 § 1 pkt 2 Ordynacji podatkowej, dotyczy czasu po stwierdzeniu bezskuteczności egzekucji. Z brzmienia przepisu wynika, że chodzi o sytuację, w której najpierw egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a następnie członek zarządu wskazuje mienie spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części. Nie chodzi więc o ujawnienie majątku w toku egzekucji, ale po jej zakończeniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2017 r., I UK

93/16, LEX nr 2296623). Z kolei, w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2014 r., II UK 560/13 (OSNP 2016 nr 2, poz. 25), przyjęto, iż prawa majątkowe, które nie zostały zbyte w postępowaniu egzekucyjnym ani w prawomocnie zakończonym postępowaniu upadłościowym z powodu braku zainteresowanych nabywców, nie stanowią mienia, którego wskazanie może uwolnić prezesa spółki od odpowiedzialności za jej zaległości składowe. W końcu, na gruncie art. 116 § 1 pkt 2 Ordynacji podatkowej, nie chodzi o wskazanie jakiegokolwiek mienia spółki, ale wskazanie takiego mienia, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych (składowych) w znacznej części (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2018 r., II UK 56/17, OSNP 2018 nr 12, poz. 161), bowiem chodzi o realne wskazanie konkretnego, rzeczywistego mienia, z którego może zostać przeprowadzona skuteczna egzekucja zaspokajająca wierzytelność w znacznej części (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2006 r., II UK 116/05, LEX nr 1615111 oraz wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 19 października 2017 r., II FSK 2631/15, LEX nr 2397008). Innymi słowy, wskazanie mienia spółki, o którym mowa w art. 116 § 1 pkt 2 Ordynacji podatkowej powinno nastąpić przez wskazanie konkretnego składnika majątkowego, nadającego się do efektywnej egzekucji. W zakresie wierzytelności przyjmuje się, że tylko wierzytelności spółki, które są stwierdzone i pewne w dacie wydawania decyzji przez organ odwoławczy, tzn. wynikają z orzeczenia sądu, zawartej ugody sądowej czy uznania długu, mogą być dochodzone w ramach prowadzonej egzekucji.

Analizując dotychczasowe stanowisko judykatury, wyraźnie widać podstawowe cele omawianej przesłanki egzoneracyjnej. Hipoteza art. 116 § 1 pkt 2 Ordynacji podatkowej opiera się na założeniu, że po bezskutecznej egzekucji przeciwko spółce, a następnie konstytutywnym (w drodze decyzji administracyjnej) przeniesieniu odpowiedzialności na członka zarządu, może dojść do faktycznego „wykrycia” mienia dłużnika. Powstaje zatem podstawa do zwolnienia się z odpowiedzialności za cudze zobowiązanie, to jest, długu o charakterze akcesoryjnym i subsydiarnym. By doszło do realizacji tej podstawy konieczne jest łączne spełnienie trzech okoliczności. Po pierwsze, musi istnieć mienie płatnika (podatnika), po wtóre nie zachodzą przesłanki wyłączające (ograniczające) prowadzenie egzekucji z tego mienia i po trzecie, w wyniku tej egzekucji dojdzie do

zaspokojenia należności podatkowych (tu składkowych z mocy art. 31 ustawy systemowej) spółki w znacznej części. Wskutek wskazania mienia ma dojść do zaspokojenia wierzyciela w takiej części, która będzie bliska stwierdzeniu, że płatnik wykonał swój obowiązek składkowy z zachowaniem podniesionego poziomu staranności, właściwego do rodzaju i zakresu prowadzonej działalności.

Mając powyższe na uwadze, nie można przyjąć, że skarga kasacyjna jest także oczywiście uzasadniona, bowiem skarżący nie zdołał wskazać kwalifikowanego naruszenia prawa (materialnego lub procesowego), które *prima facie* czyniłoby wadliwym rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego. Jeżeli wykładnia przepisu jest powszechnie przyjęta w orzecznictwie oraz literaturze i została uwzględniona przez sądy obu instancji, to nie ma podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej z powodu okoliczności wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.